

om det Almindeliges Interesse; de tro det maaste ogsaa selv, men ser man nøiere til, finder man altid, at der er Noget, der skal vindes, der stikker igennem. Det maa altsaa ikke overraske os. Da Skoleagen forhandlede, var der Nogle, der havde sølt sig overraskede over, at det Laugs-mæssige havde stukket vel meget frem for Lærernes Bedkommende. Det vil imidlertid altid komme frem, ogsaa for Præstefabets Bedkommende. Det kan ikke være anderledes, det ligger i Sagens Natur. Naar Spørgsmaalet ikke har kunnet løses, saa det ligge i, at der her er saa store Interessser, som kæmpe mod hverandre, og det er i ethvert Fald store Værdier, hvorom her er Tale; thi efter den høitærede Ministers Opgjørelse i 1876, saa er den aarlige Indtægt ikke mindre end 4,393,000 Kr., og Værdien af Præstegaardsjorder, som kunne sælges, vilde løbe op til ca. 25 Mill. Kr.. Man vil derfor ikke komme meget langt fra Sandheden, naar man siger, at den samlede Kapitalværdi vil være ca. 100 Mill. Kr. Det er altsaa temmelig store Værdier, hvorom der her er Tale, og til Værdierne knytte sig ogsaa Interessser, hvorfor man ikke kan forundres over, at det tager Tid at faae denne Sag løst. I disse Angivelser er endda ikke indberegnet Offre til Kjøbstædernes eller de kjøbenhavnske Præster; det er Landsbykaldene alene, der er Tale om. Den høitærede Minister sagde, at Sagen fik et noget forandret Udseende, efterom man stillede sig til Formaal at bringe et antageligt Overstud for Statskassen, eller kun havde det Formaal at ville benytte det Indvundne til Præsternes Lønning. Mit Standpunkt er hverken det ene eller det andet af disse to. Det har aldrig været min Tanke, at der skulde vindes Noget for Statskassen, det tror jeg ikke, der vil, og heller ikke, at der bør; men jeg kan heller ikke negte, at Formaalet bliver noget lille, naar man kun faaer ca. 900 Præster lønnebe af saa store Kapitaler, og det skal jeg forøvrigt maaste sige siden komme til at bære i min Omtale. Jeg ønsker vel, at disse store Midler maa benyttes alene, jeg kan gjerne sige til kirkelige Formaal; jeg vil ikke engang sige til religiøse, men til kirkelige Formaal, altsaa i Folketjens Tjeneste, men saaledes, at der bliver, om jeg saa maa udtale mig, en større Bevægelighed, saa at de komme til at støtte, hvad man kan kalde det religiøse Liv i Folketjens. Altsaa, jeg vedjender mig, at jeg venter mig ikke noget Overstud for Statskassen, og jeg tilføjer, der bør heller ikke blive det. For mig er der kun Tale om den bedste Maade at faae disse Midler anvendte paa i de Formaalets Tjeneste, hvortil de nu engang have været anvendte; altsaa i den Henseende bliver der Intet os imellem. Jeg tror da heller ikke, at noget Medlem her gjør sig nogen Illusioner om, at der skulde blive nogen Fordel for Statskassen derudaf; men det forhindrer naturligvis ikke paa nogen Maade, hvad jo ogsaa allerede ligger

i det Foregaaende af, hvad jeg har sagt, at man derfor kan være ligegyldig med Hensyn til Lønningerne. Hvad er da egentlig det Principielle eller det, man skal søge at naae ved en Præstelønningslov? Foruden de Ting, der allerede ere nævnte baade af den ærede Ordsfører og den høitærede Minister, vil jeg tilføje en anden, og det er Liendens Afløsning. Det ligger jo ganske nær at omtale dette, eftersom jo § 2 indeholder et Punkt eller nogle Linier derom, nemlig at inden 3 Aar skal der foreligge et Lovforslag fra Finansministeren om Liendens Afløsning. Det tror jeg, er et Spørgsmaal, man maa tage med i Betragtning. Man har sagt næsten hver Gang, man har behandlet denne Sag, at der helst skulde foreligge et Lovforslag, der viser, hvorledes man ønsker Lienden afløst, og jeg indrømmer, det havde været bedre, thi de 3 eller 4 Linier sige jo egentlig ikke Meget. Naar dette ikke er sket eller Forsøg er gjort derpaa, tør jeg for det Udvalgs Bedkommende, hvoraf jeg har været Medlem siden 1870, tilføje, at Grundene have været to, den ene den, at man erkjendte, at det var en temmelig vanskelig Opgave for et Udvalg, og endelig den anden, og maaste den væsentligste, den, at den daværende Ordsfører, som nu er død (S. A. Hansen), stadig var imod egentlig at knytte Liendeafløsningen til Loven. Det var ikke med hans Ønske, at det Forslag, som er hængt ved § 2, Slutningsbestemmelsen om Liendeafløsning, kom ind i Loven. Det blev imod hans Ønske vedtaget med et Flertal, vel ikke noget stort, men dog et Flertal af 45 Stemmer imod 32, og jeg tør tilføje, at Spørgsmaalet om, hvorledes denne Sag bliver ordnet, vil jo have den væsentligste Indflydelse paa, hvorledes man ordner de to sidste Punkter i § 1. Jeg skal nemlig villig erkjende, at det er noget vanskeligt at faae Sædegaardseierne til at give Noget; men hvis det imidlertid kan naaes, saa finder jeg, at det jo ikke er i Uoverensstemmelse, men tværtimod i Overensstemmelse med den gamle danske Lov. Men jeg skal tilføje, at jeg tror, at den Maade, hvorpaa man kunde være villig til baade at ordne, hvad Sædegaardseierne skulde give, og hvad Kjøbstæderne og Kjøbenhavn skulle give, kan staa i en vis Forbindelse med Liendeafløsningen. Det, hvorledes Lienden tænkes afløst, eller ønskes afløst, og den Maade, paa hvilken det kan finde Tilslutning fra den høitærede Ministers Side, vil have den allerførste Indflydelse paa, i hvilken Grad man tænker sig, at Kjøbenhavn og Kjøbstæderne skulle yde Bidrag til kirkelige Formaal. Sætmindste vil det for mig have meget stor Bægt, og jeg tør tro, at det Samme vil være Tilfældet for adskillige andre ærede Medlemmer. (Brix: Hvorledes?) Ja, hvad mener det ærede Medlem? (Brix: Hvorledes vil det faae Indflydelse?). Ja, det er dog unegtelig, at det vil have en vis Indflydelse, enten Afslønningssummen bliver større